

Lektorjem obraz in lektoriranju mesto

Jezikovni pogovor o slogovnih napotkih v Pravopisu 8.0

Pripravila: Mila Vujević

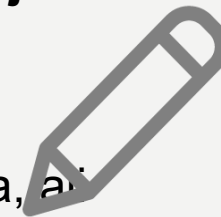
30. maj 2023

Pravopis 8.0 je novi slovenski pravopis, ki je trenutno v **nastajanju** in ga pripravlja Pravopisna komisija pri SAZU in ZRC SAZU, ki deluje na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša. Delo Pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU je od ustanovitve leta 2013 usmerjeno v **posodobitev oziroma pripravo novih pravopisnih pravil**.

Vsako pravopisno poglavje je notranje členjeno v skladu z normativno in vsebinsko raznolikostjo ubeseditev. **Osnovnemu pravilu** sledijo **posebnosti**, ki prikazuje izjeme **in odstopanja** od normativno obvezujočega pravila.

S pisalom pa je označen **slogovni napotek**, ki predstavlja dejstva, pomembna za lažje razumevanje osnovnega pravila, ali nakazuje okoliščine, s katerimi se srečujemo pri neformalnem sporazumevanju.

PRAVOPIS 8.0

I. PISNA ZNAMENJA

Razvrščanje črk

Pri odstavnem ali **alinejnem naštevanju** skušamo ohranjati zaporedje črk v slovenski abecedi: (a) (b) (c) (č) (d) ...

Za nepozaben poletni piknik potrebujemo:

- a. meso, svinjsko ali goveje, lahko tudi mešano;*
- b. krompir, bučke, ki naj bodo primerne za peko na žaru, in domač paradižnik;*
- c. oglje in veliko osvežilne pijače;*
- č. pravo družbo in veliko dobre volje.*

Kadar bi v besedilu uporabljene enakopisnice povzročile dvoumnost, jih lahko opremimo z **naglasnimi znamenji** (céló/celó; táko/takó; vódenic/vodênic)

PRAVOPIS 8.0

I. PISNA ZNAMENJA

Imena števk in števil

V evropskih celinskih državah se način navajanja števil **milijarda** (10^9) in **bilijon** (10^{12}) razlikuje od navajanja v anglosaških okoljih (10^9 angl. *billion*, 10^{12} angl. *trillion*).

Decimalna števila v slovenščini zapisujemo s stično vejico (2,5 kg), **anglosaški** prostor uporablja **namesto decimalne vejice piko** (2.5 kg).

Jezikovna svetovalnica: Kako zapisati 90 minut oz. 1 h 30 minut: 1.3 ali 1,3 ali 1,5?

*Matematično neustrezno je pisati 1,3 h oz. 1.3 h, če imate v mislih uro in pol (ustrezno bi bilo **1,5 h**, in sicer z decimalno vejico med celimi in necelimi deli).*

*V rabi le **redko** vidimo, da je **čas naveden z decimalnim zapisom**. V obliki decimalnega zapisa še največkrat najdemo zapis za polovico ure (npr. 1,5 ure, 3,5 h), sicer pa so **enote za čas največkrat izpisane**, npr.:*

Za pot so porabili 2 uri in 40 minut.

Kruh pečemo 80 minut.

Za tiskanje rastrske slike formata A4 smo porabili 12 minut in 43 sekund.

PRAVOPIS 8.0

I. PISNA ZNAMENJA

Zapis števil z besedami

Z besedo pogosto pišemo **nižja števila (do 10 ali 12)**, s številko pa višja.

ZAPIS DATUMA

Le v položajih, ki zahtevajo oblikovno enotnost (npr. v obrazcih, preglednicah), številke do vključno 9 pogosteje pišemo z **vodilno ničlo (01. 05. 2012)**, včasih celo stično (**01.05.2012**).

SPOŠTOVANI KUPCI!

Prodajalna bo v nedeljo,
25. 6. 2017 odprta od
8.00 - 15.00 ure.

Preštejte vse pravopisne napake in nerodnosti v tej objavi. Jih tudi vi najdete šest?

PRAVOPIS 8.0

I. PISNA ZNAMENJA

Branje števil

Kadar ima enota še podenote, lahko decimalno število beremo tudi tako, da del za vejico **pretvorimo v podenoto**, npr. 3,5 €: tri cele pet evra ali tri evre, petdeset centov ali tri evre in pol; 9,25 km: devet celih petindvajset kilometra ali devet kilometrov, dvesto petdeset metrov.

Jezikovna svetovalnica: Kako se pišejo odstotki:

19,3 odstotkov ali odstotka

12,1 odstotkov ali odstotka

17,9 odstotkov ali odstotka

A se veže število (slovnično) na cela števila ali na število za decimalko?

*Skladenjski položaj **zahteva besedo odstotek v rodilniku ednine** (tri desetine ČESA), tudi če pri hitrem branju decimalnih števil sestavine besednih zvez izpuščamo.*

PRAVOPIS 8.0

I. PISNA ZNAMENJA

Rimske številke

Pri imenih, kjer je številka del imena ali stalni pridevek, lahko številko zapišemo z besedo: **Henrik Osmi**, Ludvik Štirinajsti, Jožef Drugi; **Tretji brižinski** spomenik proti Brižinski spomeniki.

Priloga: Seznam francoskih kraljev

Priloga: Rimske številke

Henrik VIII.

PRAVOPIS 8.0

I. PISNA ZNAMENJA

IZPOSTAVNA, NADPISANA IN PODPISANA ZNAMENJA, ŠTEVILKE IN ČRKE

Kadar se opomba nanaša na celotni del besedila, zapisan pred ločilom, je znamenje za opombo za ločilom; kadar se opomba nanaša le na besedo ali zvezo neposredno pred ločilom, je znamenje za opombo umeščeno stično s to besedo oziroma zvezo, to je pred ločilo.

1. *Naslov predavanja: Vaša izbira lahko zmanjša tveganje za napredovanje izgube vidnega polja^{1, 2}*
2. *Opis izdelka:*
 - *Ima pozitiven učinek na kakovost jajčnih celic (oocit¹) in razvoj zarodka.*
 - *Vpliva na zorenje foliklov² in posledično na menstrualni ciklus.*
 - *Skrbi za pravilno celično gibljivost, ki je nujna med razvojem zarodka (embriogeneza³)*

PRAVOPIS 8.0

II. KRAJŠAVE

SIMBOLI

1. Pri zapisovanju nestične zveze števil in črk (npr. 35 m) smo pozorni na nedeljivost in med obema enotama uporabljamo **nedeljivi presledek**.

*K&J Translations: Simboli oziroma merske enote, npr. kg, m, s, se pri zapisovanju praviloma **ne smejo prenesti v drugo vrstico**, medtem ko bi številka ostala v prvi. V takem primeru morate vedno uporabiti nedeljivi presledek, ki ga uspešno naredite s pritiskom na: **ALT in preslednica ali CTRL + SHIFT + preslednica**.*

2. Če simbolov **ne pišemo ob številkah**, jih v tekočem besedilu najpogosteje pišemo **z besedo** (Gradnjo osemsto metrov pločnika so ustavili.).

SSKJ: debelina je dva metra; drog meri štiri metre; polica je dolga tri metre; več metrov debelo obzidje; pog. visok je meter sedemdeset, meter in sedemdeset centimetrov

3. Kadar mersko enoto uporabimo v naslovu ali besedilu, ki je pisano **z velikimi črkami**, pazimo, da zaradi pomenskega razlikovanja simbol ali izpišemo ali upoštevamo standardizirani zapis (PREVC POLETTEL **250 METROV/m**).

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

IMENA BITIJ

Enodelna večbesedna imena (Beneški Slovenec, Sokolje oko) ločimo od **večdelnih** (Ida Kravanja – Ita Rina, Jernej Kopitar), saj lahko v slednjih posamezne enote uporabljamo samostojno.

*Jezikovna svetovalnica: Pregled rabe pokaže, da se večbesedna **osebna imena** v imenih mestnih skupnosti pišejo različno, npr. v Celju so imena le v imenovalniku (Mestna četrt Karel Destovnik Kajuh, Mestna četrt Slavko Šlander), v Domžalah pa v imenih krajevnih skupnosti v roditeljskem imenu (KS Toma Brejca Vir, KS Simona Jenka, KS Slavka Šlandra, KS Vencija Perka).*

*Pri novih **zemljepisnih imenih** se mora predlagatelj posvetovati s Komisijo za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade RS, ki skrbi za enotna načela podobnih imen, pri stvarnih imenih morda take prakse ni, zato so imena prepuščena stihiji.*

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

OSEBNA IMENA

Domača in hišna imena ter priimke, pridobljene v zakonu, kot dodatke v posebnih besedilnih položajih uvaja **pojasnjevalno določilo** (*po domače, rojen, rojena, poročena*), pisano za **vejico**: Ljubka Šorli, poročena Bratuž, po domače Strojčeva; Pavlina Pajk, rojena Doljak; Stane Suhadolc, po domače Kovačev.

Psevdonimi in vzdevki

Pomišljaj pred psevdonimom ali vzdevkom **pogosto tudi izpuščamo**, odvisno od ustaljene rabe pri konkretnem imenu: Josip Murn – Aleksandrov, Jacobus Gallus Carniolus.

Vzdevki, s katerimi so opisane lastnosti oseb, zlasti v aktualnem političnem življenju, so navadno priložnostni: kanadski Kennedy (namesto Justin Trudeau), teflonski Tony (namesto Tony Blair). Lahko se nanašajo tudi na več oseb: leteči Kranjec.

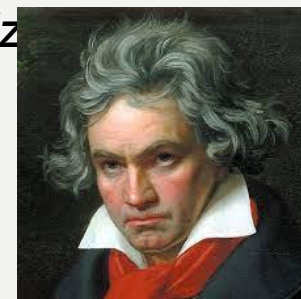
PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

Imena s predimki

Na to, ali je predimek sestavina priimka, vpliva **ustaljenost v rabi**: kadar svojilni pridevnik vsebuje stalni predimek, pri abecednem razvrščanju upoštevamo tudi tega. Npr. iz imena **Jean de La Fontaine** tvorimo svojilni pridevnik **La Fontainove** (basni), zato v seznamih ime navajamo kot **La Fontaine, Jean de**.

*Wikipedija: Ludwig van Beethoven, nemški skladatelj, * 16. december 1770, Bonn, Nemčija, † 26. marec 1827, Dunaj, Avstrijsko cesarstvo. **Beethoven** je eden izmed najpomembnejših predstavnikov glasbenega klasicizma. V seznamu: Beethoven, Ludwig van.*

DOMIŠLJIJSKA IMENA

Če domišljijско ime nastopa kot **naslov literarne stvaritve**, predstave, filma ipd., ga pišemo z veliko začetnico: lutkovna igrlica **Maček Muri**, pravljica **Ele Peroci Muca Copatarica**, povest **Ovčar Runo**.

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

RELIGIJSKA IN MITOLOŠKA IMENA

V **teoloških in bogoslužnih besedilih** je pri nekaterih imenih z veliko začetnico **pogosto** zapisana **tudi neprva** občna sestavina: Sveti Duh, Sveta Trojica.

Slovensko Marijino narodno svetišče Marija Pomagaj na Brezjah: Kristjani so krščeni „v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha“ (Mt 28,19). Poprej odgovorijo „verujem“ na trikratno vprašanje, ki jih pozove, da naj izpovedo svojo vero v Očeta, Sina in Svetega Duha, kajti: „Fides omnium christianorum in Trinitate consistit – Vera vseh kristjanov obstaja v Troji

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

PREBIVALSKA IMENA

Z veliko začetnico pisana imena pripadnikov narodov (Jud – Judinja, Bantujec – Bantujka) imajo lahko tudi **enakozvočnice** v poimenovanjih pripadnikov verskih (jud – judinja) oziroma jezikovnih skupin (bantujec – bantujka). Pri rabi v besedilu **upoštevamo pomen** oziroma sobesedilo: Večina Judov v Izraelu so Judje le po izvoru in ne tudi po verskem prepričanju. – Jeruzalem je mesto, ki si ga delijo kristjani, judje in muslimani.

Fran: Pravopisne kategorije ePravopisa 2019: Besedotvorne dvojnice: katoličan – katoličanka in katolik – katolikinja, hindujec – hindujka in hinduist – hinduistka; enako pisne dvojnice tipa taoist in daoist. Vendar: namesto grkokatolikinja raje grkokatoličanka.

*Jezikovna svetovalnica: Slovenski pravopis pri besedah katolik, katolikinja opozarja na **ustreznejši oznaki** katoličan, katoličanka. Slovar slovenskega knjižnega jezika (2. izdaja, 2014) izenači katolika in katoličana kot **popolna sinonima**, ki sta tudi normativno (v razmerju do knjižnega jezika) enakovredna.*

Raba imenskih sestavljenk je omejena na posebne položaje, npr. na imena v naštevalnem nizu ali v prirednih zvezah z drugimi lastnimi imeni: **Besedilo obravnava kulturni stik Slovencev in Neslovencev.**

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

PISANJE KRAJEVNIH IMEN

Predložna imena imajo v nekaterih skladenjskih zvezah različno obliko.

- a) Če jih uporabljamo **z občnim (oz. vrstnim) poimenovanjem** pred seboj, se ne spremenijo: *Prihajam iz vasi V Zideh. Naselje v Občini Lukovica*
- b) Če jih uporabljamo samostojno, predložni del postane del sobesedila in kot ime nastopa le nepredložni del: *Prihajam iz Zidov.*
- c) Le dogovorno (če je taka uradna raba) sta predložni in nepredložni del lahko združena v eno besedo: *Prihajam iz Zavode. Za voda, ulica v Sodražici; Za vodo, ulica v Dolenji vasi* (Ko bo veljaven nov pravopis, bo to *Dolenja Vas*)

Jezikovna svetovalnica: Imen tega tipa ni veliko, saj so večinoma že poenobesedena, npr. Podgora ...

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

PISANJE NEKRAJEVNIH IMEN

Imena, pri katerih je **predlog zgolj del imena**, ne pa prva sestavina, niso predložna, npr. **Ledenik pod Skuto**. = *Gorski ledenik, ki se nahaja pod Skuto v Kamniško-Savinjskih Alpah in je najbolj vzhodno ležeč ledenik v Alpah.*

Opomba o poimenovanjih v Pravopisu 8.0:

Zemljepisna imena delimo na dve skupini:

- a) **krajevna** (naselbinska), in sicer imena samostojnih naselij ali krajev (mest, vasi, zaselkov);
- b) **nekrajevna** (nenaselbinska), tj. vsa druga zemljepisna imena.

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

Pisanje neprve sestavine nekrajevskih imen

Uradna oblika imena (npr. Žička kartuzija, Tivoli) ima pogosto tudi **opisne ali neuradne različice**, ki so pisane z malo začetnico, morebitna lastna imena v njih pa z veliko začetnico: kartuzija Žiče, tivolski park.

Nekatera nekrajevna imena se prekrivajo s krajevnimi. Pišemo jih različno, odvisno od tega, v katero skupino se uvrščajo: Bukov vrh (vzpetina) – Bukov Vrh (naselje); Črni potok (voda) – Črni Potok (naselje); Logarska dolina (dolina) – Logarska Dolina (naselje); Stari trg (mestni trg v Ljubljani) – Stari Trg (naselje v Občini Slovenj Gradec).

ZRC SAZU (monografija): Živim v Bukovem Vrhju pod Bukovim vrhom. O spremembi pravopisnega pravila za pisanje zemljepisnih imen

PRAVOPIS 8.0

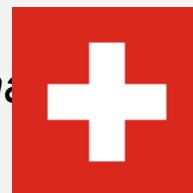
III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

Imena držav so standardizirana in njihova raba je obvezujoča. Med standardiziranimi imeni držav ločimo uradna **kratka imena** (Ruska federacija, Saudova Arabija, Slovenija, Švica, Združene države) in uradna polna oziroma **dolga imena** (Ruska federacija, Kraljevina Saudova Arabija, Republika Slovenija, Švicarska konfederacija, Združene države Amerike). Poznamo tudi **neuradna** kratka imena (Amerika, Rusija).

Uradni list Evropske unije

SPORAZUM med Evropsko unijo in Švicarsko konfederacijo o sodelovanju Švicarske konfederacije v vojaški operaciji Evropske unije za krizno upravljanje v Bosni in Hercegovini (operacija ALTHEA)

EVROPSKA UNIJA (EU) na eni strani in ŠVICARSKA KONFEDERACIJA na drugi strani, v nadaljnjem besedilu „pogodbenici“ ...

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

Skupine nekrajevskih imen s posebnostmi

Iz opisnih poimenovanj cest pogosto nastanejo enobesedni skrajšani izrazi, ki so **neformalnega, pogosto le pogovornega značaja** (dolenjka, gorenjka, primorka, štajerka) in jih pišemo z malo začetnico.

*Dnevnik: **Primorska avtocesta** je po poročanju prometno informacijskega centra po nesreči v predoru Kastelec v smeri proti Ljubljani znova prevozna.*

*Delo: Na **štajerski avtocesti** pri Celju ostaja zaradi nesreče zaprt vozni pas.*

Imena poslopij in drugih samostojnih objektov (Stari pisker, Navje, Nebotičnik, Zmajski most, Žale) se kot kategorija **prekrivajo s stvarnimi imeni**, zlasti z **arhitekturnimi stvaritvami**, npr. Križanke, Sikstinska kapela.

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

ZGODOVINSKA, DOMIŠLJIJSKA IN MITOLOŠKA ZEMLJEPISNA IMENA

Nekatera slovenska zgodovinska zemljepisna imena so **arhaična in danes stilno zaznamovana**. Pri teh uporabljamo sodobnejše, praviloma izvirne imenske različice: **Draždani** (danes **Dresden**), **Inomost** (danes **Innsbruck**), **Jakin** (danes **Ancona**), **Kelmorajn** (danes **Köln**), **Lipsko** (danes **Leipzig**), **Monakovo** (danes **München**), **Solnograd** (danes **Salzburg**).

*Wikipedija: **Salzburg** (avstrobavarsko **Soizbuag**, **zastarelo** slovensko tudi **Solnograd**) je prestolnica istoimenske avstrijske zvezne dežele in obenem kot največje mesto v njej tudi edino s posebnim statutom.*

S 157.000 prebivalci (2020) je za Dunajem, Gradcem in Linzem četrto največje mesto v Avstriji.

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

SKRAJŠANA ZEMLJEPISNA IMENA

Priložnostno krajšanje krajevnih imen, npr. zaradi gospodarnosti v besedilu, je omejeno le na **lokalno rabo**, npr. **Sobota** (< Murska Sobota), **Loka** (< Škofja Loka).

*Primorske novice: Po splošnem jezikovnem čutu naj bi se z véliko zapisalo tisto, kar je vezano na enkratna dejstva, z malimi pa tisto, kar je splošno: v (splošnih) mestih so meščani, v (enkratnem) Mestu (Novem **mestu**) pa Meščani (Novomeščani).*

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

SKRAJŠANA ZEMLJEPISNA IMENA

Poleg skrajšanih imen poznamo tudi poenobesedena imena, ki so nastala iz večbesednih strokovnih imen: **Atlantik** (< Atlantski ocean), **Baleari** (< Balearski otoki), **Baltik** (< Baltsko morje), **Bajkal** (< Bajkalsko jezero).

*Jezikovna svetovalnica: Slovnično pravilni zapis besedne zveze **slovenska obala**. Če v iskalno polje spletne različice slovarja aktualnega Slovenskega pravopisa iz l. 2001 vpišete besedo „obala“, dobite med drugim odgovor: Obála -e ž, zem. i. (â) prakt.sp. Slovensko primorje: na ~i. Pojasnujemo ga takole: v praktičnosporazumevalnem, torej **neformalnem jeziku** se je namesto dolge besedne zveze Slovensko primorje uveljavilo **krajše sopomensko ime Obala**.*

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

STVARNA IMENA

Posodabljanje nabora stvarnih imen, zlasti imen stvaritev, organizacij ali ustanov (npr. *Abwehr*, *Gestapo*, *Informbiro*, *Marsejeza*), je potrebno tudi zaradi preteklega zavračanja velike začetnice zaradi tujejezičnih vplivov ali kot znamenja poveličevanja ter zaradi ideoloških razlogov v preteklosti.

Imena regij, dežel in okolišev

V **nestrokovnih** besedilih in kadar želimo poudariti vrstnost, se pogosto uporabljajo tudi **krajša ali poljudna poimenovanja**, pisana z malo začetnico (tip *Podravska/podravska regija*).

Statistični urad RS: Podravska statistična regija je z 2.170 km² peta največja. V tej drugi najgosteje poseljeni regiji je v 2021 živel 16 % prebivalcev Slovenije.

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

Imena izdelkov in znamk

V **grafičnih zapisih** so zaščiteni ali lastniška imena pogosto pisana tudi s samimi **malimi črkami** (npr. **adidas**, **amazon**, **facebook**, **twitter**), vendar tega ne prenašamo v besedilno rabo. Besedilno so znamke pisane z veliko začetnico: **Adidas**, **Amazon**, **Facebook**, **Twitter**.

*Jezikovna svetovalnica: Ime Supernova je registrirano in zato **zaščiteni** **znamka**, zato ga pišemo tako, **kot »želi« lastnik**, v tem primeru torej skupaj. Zapis skupaj je tudi jezikoslovno utemeljen, saj gre za tvorjenko s predponskim obrazilom, ki pomeni 'nad', 'več', tj. sestavljenko. Tako pišemo tudi občnoimenski homonim, ki je bil definiran že v SSKJ: supernova (novi podobna zvezda, ki ima veliko večjo maso in ob erupciji močnejšo svetlobo).*

Logotipi:

SUPERNOVA ●

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

SKRAJŠANA STVARNA IMENA

V uradovanih in strokovnih besedilih se zaradi gospodarnosti in lažje berljivosti le izjemoma uporabljajo priložnostno skrajšana imena, pisana z veliko začetnico, na katera je ob prvi pojavitvi posebej opozorjeno, npr. Ker je **Informacijski pooblaščenec** (v nadaljevanju **Pooblaščenec**) v zadnjih dneh dobil veliko vprašanj glede nove osebne izkaznice ...

*Podjetje _____ iz _____,
ki ga zastopa _____,
(v nadaljevanju **naročnik**)
in
podjetje _____ iz _____,
ki ga zastopa _____,
(v nadaljevanju **svetovalec**)
skleneta naslednjo*

POGODBO O SVETOVANJU

Primer pogodbe

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

PREKRIVNOST STVARNIH LASTNIH IMEN IN OBČNIH POIMENOVANJ

Taka poimenovanja so pogosto deloma ali popolnoma enakozvočna z nekaterimi lastnoimenskimi; kadar pri pisanju **ne mislimo na lastno ime posameznega društva, organizacije, stranke** ipd., temveč na enega ali več predstavnikov vrste, uporabljamo malo začetnico: Delam na upravni enoti v Ljubljani ali na ljubljanski upravni enoti.; Srečanje predstavnikov filozofskih fakultet iz Maribora in Ljubljane.

Pri večini stvarnih imen je mogoče **razliko med občnim poimenovanjem in lastnim imenom razbrati le iz sobesedila:**

- Naročili so katalog učbenikov za osnovno šolo. nasproti Vpisal se je na Osnovno šolo Prežihovega Voranca.
- Mineva prvih sto dni mandata devete slovenske vlade. nasproti 58. redna seja Vlade RS.

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

V **nestrokovnih, zlasti publicističnih besedilih** se pogosto uporabljajo tudi krajša poljudna poimenovanja, pisana z **malo začetnico**:

- **Ministrstvo za gospodarstvo Republike Slovenije** (lastno ime državnega organa)
- **ministrstvo za gospodarstvo** (vrsta, funkcija državnega organa) – **gospodarsko ministrstvo** (krajše poljudno poimenovanje);
- **Zakon o avtorski in sorodnih pravicah** (lastno ime pravnega akta) – **zakon o avtorskih pravicah** (krajše poljudno poimenovanje);
- **Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov** (lastno ime pravnega akta) – **protikadilski zakon** (krajše poljudno poimenovanje).

*Dnevnik: Na **zunanjem ministrstvu** se je danes prvič sestal strateški svet za zunanjo politiko v novi sestavi in opravil izčrpno razpravo o Ukrajini.*

*SiolNET: Policijska sindikata ocenjujeta, da je novela zakona o organiziranosti in delu v policiji, kot naj bi si jo zamišljali na **notranjem ministrstvu**, odmik od kariernega sistema.*

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

Izrazi posebnega razmerja ali spoštovanja

Če se v besedilu odločimo za **uporabo velike začetnice**, da poudarimo vikanje ali tikanje, je zaželeno, da smo **pri rabi dosledni**.

Raba male začetnice ne kaže na nespoštovanje.

Množinske oblike osebnih in svojilnih zaimkov, rabljene za kolektiv, npr. v uradnih dopisih, pri **naslavljanju različnih teles, odborov, komisij** ipd., pišemo **z malo začetnico**.

Jana Miakar
Slovenska cesta 15
5000 Nova Gorica

Nova Gorica, 8. 10. 2020

Agencija Potnik
Bevkova ulica 20
1000 Ljubljana

Zadeva: Poročilo o prijavljenih članih društva

Spoštovani,

kot je bilo dogovorjeno, vam pošiljam seznam prijavljenih članov v letu 2020/2021. V prilogi je razvidno točno število članov in njihovi podatki.

Lep pozdrav,

Jana Miakar,
vodja društva

Priloge:
- imenski seznam članov

Primer naslavljanja

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

IZLASTNOIMENSKI PRIDEVNIKI S PRIPONSKIMI OBRAZILI -OV/-EV ALI -IN V STALNIH BESEDNIH ZVEZAH

Pri **poimenovanjih po ženski osebi** je mogoče izbrati opisno ubeseditev, če želimo ohraniti identifikacijo z imenom, npr. **lestvica po Virginii Apgar** neuradno tudi **lestvica po Apgarjevi**. Zveza **točkovanje po apgarju** izhaja iz besede in kratice **apgar** (< APGAR). Podobno: **pedagogika (Marije) Montessori**.

Kadar priredni zapis tipa **Ogino-Knausova metoda** zaradi **različnih spolov** osnovnih imen ni mogoč, pri zapisu izberemo eno od naslednjih možnosti, **mera po J. H. Cochranu** in **M. Piazzesi** ali **mera po Johnu H. Cochranu** in **Moniki Piazzesi**, tudi **mera po Cochranu** in **Piazzesijevi**.

Wikipedija: Točkovanje po Apgarjevi je točkovnik za hitro oceno zdravja novorojenčka, namenjen zmanjševanju umrljivosti otrok. Virginia Apgar, anesteziologinja v bolnišnici NewYork-Presbyterian Hospital, je to točkovanje iznašla leta 1952, da bi ocenila učinke porodne anestezije na dojenčke.

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

POIMENOVANJA PRIPADNIKOV JEZIKOVNIH SKUPIN, VERSTEV, GIBANJ, NAZOROV, DRUŠTEV IPD.

Poimenovanja pripadnikov po barvi kože, ki so bila v pravopisih uvrščena med poimenovanja po t. i. rasni pripadnosti (npr. **belec** – **belka**, **kavkazijec** – **kavkazijka**), so kot vrstna poimenovanja pisana z malo začetnico.

Reporter: Kot je znano, je osnovna delitev ljudi na tri skupine ras, belo – kavkazijsko, črno – negroidno in rumeno – mongoloidno, pri čemer je veliko ljudi »nekje vmes«, saj se pripadniki različnih ras mešajo po vsem svetu. Poleg tega so znotraj ras populacije, ki se tudi precej razlikujejo

PRAVOPIS 8.0

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

POIMENOVANJA PRAZNIKOV, POSEBNIH DATUMOV, DNEVOV IN MESECEV

V **zasebnem pisanju** se namesto male začetnice pogosto uporablja velika začetnica, še zlasti v **voščilih ob verskih praznikih**.

Primorske novice: Dandanes v mnogih vernikih zmaguje čut, naj se verske oznake, ker je konec enoumja, zapisujejo z véliko začetnico: Božič, Bog, Velika noč, Veliki in Mali Šmaren, Telovo, z njimi še Silvestrovo, Martinovo, Valentinovo in celo Dan državnosti.

In to kljub pravopisu, ki vse táko odsvetuje ali prepoveduje.

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

POIMENOVANJA ZGODOVINSKIH DOGODKOV

Od **poimenovanj dogodkov** (vestfalska konferenca, mirovna konferenca v Versaillesu ali versajski mir) je treba ločiti **listine, pogodbe, premirja, ki so uradni dokumenti in so zato stvarna lastna imena**: Brest-litovski mir, Versajski mir, Vestfalski mir (mirovne pogodbe). Podobno Lizbonska pogodba, Trianonska pogodba.

*Jezikovna svetovalnica: Imena pogodb in mednarodnih sporazumov pišemo v slovenščini precej **neustaljeno**, saj sta si glede odločitve o mali oz. veliki začetnici nasprotujoča tudi najboljše jezikovna priročnika z normativnim značajem: slovar knjižnega jezika in pravopis.*

Slovar slovenskega knjižnega jezika

*rapálski -a -o prid. (â) zgod., navadno v zvezi **rapalska pogodba** 12. novembra 1920 sklenjena pogodba v Rapallu o določitvi mej med Italijo in Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev*

Slovenski pravopis 2001

Rapálska pogodba -e -e ž stvar i (â ô) zgod. Isporazum med Italijo in kraljevino

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

POIMENOVANJA NAGRAD, PRIZNANJ IN ČASTNIH NAZIVOV

Od poimenovanj nagrad ipd. ločimo pogosto enakozvočna imena prireditev, ki jih pišemo z veliko začetnico: Zlata lisica (nagrado pišemo z malo začetnico: zlata lisica).

Jezikovna svetovalnica: Verjetno je najbolj znana tovrstna akcija Evropska prestolnica kulture, poznamo še Evropsko zeleno prestolnico, Evropsko prestolnico mladih ipd. Naziv, ki ga prejme mesto, zapisujemo z dodatkom leta 2020. To je naziv, ki ga eno leto nosi izbrano evropsko mesto, piše se z malo začetnico in je mišljen tudi kot priznanje, nagrada:

Navtični navdušenci bodo ob sprehodih po reških ulicah hitro razumeli, zakaj je bilo hrvaško mesto izbrano za evropsko prestolnico kulture leta 2020. Ljubljana se je uvrstila med pet finalistov za nagrado evropska zelena leta 2016.

III. VELIKA IN MALA ZAČETNICA

MALA ZAČETNICA NA ZAČETKU LASTNEGA IMENA

Raba male začetnice namesto velike in velike začetnice **sredi besede** je povezana z željo po opaznosti poimenovanja in stiliziranju, zlasti **v oglasnih besedilih** (EasyJet, sLOVEnija, JezikOvnoTehnološki Abonma – JOTA).

